

Вивчення цих історичних аспектів стає важливим для формування усвідомленого сучасного суспільства та для уникнення повторення подібних втручань у майбутньому.

Воронкіна Мирослава Юріївна
Науковий керівник – ст. викладач Півненко Л.В.
Державний біотехнологічний університет

ЗАВДАННЯ І РОЛЬ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В ДЕРЖАВНОМУ МЕХАНІЗМІ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННОСТІ ТА ЗАХИСТІ ПРАВ ОСОБИ

Пріоритетну роль у забезпеченні дотримання основоположних прав людини у правових демократичних державах світу, як відомо, відіграє наявність ефективного державного механізму у сфері розкриття і розслідування кримінальних правопорушень та розгляді питань, пов'язаних із притягненням особи до кримінальної відповідальності, тобто у сфері кримінального процесу. Кримінальний процес— це діяльність правоохоронних органів, що здійснюється у встановлених законом процесуальних формах і спрямована на досягнення завдань кримінального судочинства. Кримінальний процес - один із видів реалізації державної влади, що регулюється нормами кримінально- процесуального права, здійснюється з моменту отримання інформації про злочин і протягом усього провадження специфіка якого обумовлена особливістю завдань, що здійснюються у сфері боротьби зі злочинністю.

Загалом, завдання кримінального процесу сформульовані у статті 2 Кримінального процесуального кодексу України, перше місце серед яких відведено захисту особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень.[1] Варто зазначити, що завдання захисту особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень уперше отримало нормативне закріплення у Кримінальному процесуальному кодексі України. Ефективна протидія сучасним злочинним проявам вимагає від законодавця запровадження дієвої системи кримінальної юстиції, яка, з одного боку, забезпечить швидке, повне та неупереджене розкриття та розслідування, а з іншого дозволить гарантувати захист особи, суспільства й держави від кримінальних правопорушень.[2, с.12]

Надання пріоритетності захисту особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень можна вважати кроком уперед щодо інтеграції основних нормативних положень європейського законодавства у вітчизняне кримінально-процесуальне право та впровадження Європейських стандартів щодо забезпечення прав людини у кримінальному судочинстві. На думку науковців, Європейські стандарти забезпечення прав людини у кримінальному судочинстві виконують такі функції: виявлення та усунення прогалин і колізій кримінально-процесуального законодавства у частині забезпечення прав людини; орієнтування при формуванні кримінально-процесуального законодавства; встановлення меж примусового втручання державних органів у права людини під час кримінального провадження; відновлення порушених прав людини у сфері кримінального судочинства; забезпечення поваги державних органів до прав людини тощо.[3, с. 178]

У науці кримінального процесу є позиція, відповідно до якої процесуальний механізм забезпечення прав, свобод та законних інтересів особи у кримінальному процесі має подвійну природу і являє собою, з одного боку, динамічну систему взаємопов'язаних соціально-правових умов, засобів та заходів, що у своїй єдності сприяють забезпеченню прав учасника кримінального провадження; а з іншого боку – діяльність осіб, які здійснюють кримінальне провадження, та інших учасників, спрямована на забезпечення реалізації, охорони, захисту прав особи.

Виконання завдання щодо захисту особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень у першу чергу, визначається функціональним призначенням державних органів і посадових осіб, які ведуть кримінальний процес, і зобов'язані повно, всебічно та об'єктивно досліджувати усі обставини кримінального провадження, встановити особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, доказати передбаченими законом засобами її

винуватість, призначити справедливе покарання, забезпечити відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, не допустити притягнення до відповідальності невинуватого, а у разі слідчо-судової помилки реабілітувати особу та відшкодувати їй шкоду, завдану незаконними діями.

Аналізуючи вище викладене, можна констатувати, що кримінальний процес виконує важливу роль у системі державного управління, оскільки за допомогою кримінального правосуддя держава контролює дотримання законності та забезпечує захист людини та суспільства. Ефективність кримінального провадження не в останню чергу визначається через вирішення поставлених законодавцем завдань. Завдання захисту особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень на сьогодні є одними з найголовніших та найпріоритетніших, забезпеченню якого приділяється належна увага у кримінально процесуальному законодавстві. Разом з тим в Україні на сьогодні, незважаючи на досить високий рівень наукової розробленості питань захисту прав та свобод людини у кримінальному судочинстві, до цього часу існує велика кількість невирішених питань, які потребують належного теоретичного напрацювання та нормативного врегулювання, з урахуванням досвіду європейської спільноти.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

2. Забезпечення прав, свобод і законних інтересів особи на стадії досудового розслідування: монографія / В. Г. Дрозд, А. В. Пономаренко, С. Є. Абламський та ін. ; Держ. наук.-досл. ін-т. ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. – 498 с

3. Симонович Д. В. Міжнародні стандарти з прав людини у сфері кримінального судочинства: зміст та класифікація. Право і суспільство. 2010. №2. С.178-183.

Воронкіна Мирослава

Науковий керівник – канд. юрид. наук, доц. Ковач О.В.

Державний біотехнологічний університет

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ГРОМАДЯН В ПЕРІОД ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Забезпечення прав і свобод громадян під час дії правового режиму воєнного стану є складним, багатоаспектним питанням, яке вимагає балансу між забезпеченням безпеки держави та захистом основоположних прав людини.

Правовий режим воєнного стану відображає такий стан суспільства, коли країна стикається з великими загрозами безпеці, переживає внутрішню або зовнішню агресію. За таких умов постає питання, як забезпечити безпеку нації, не порушуючи основні права та свободи людей?! Незважаючи на всі складнощі сучасних реалій, права людини підлягають виключній охороні. Такий підхід зумовлено тим, що положення Конституції України визнають найвищою соціальною цінністю людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку. Гідність людини є однією з основоположних цінностей людства. Застосування катувань, тортур, жорсткого чи принижуючого людську гідність поводження або покарання неприпустиме за жодних умов, навіть у період дії правового режиму воєнного стану.

У 2022 році Україна вперше за роки своєї незалежності опинилась в умовах воєнного стану, правовий режим якого охопив всю її територію та став суттєвою причиною обмежень прав і свобод людини і громадянина. Відповідно до Закону України "Про правовий режим воєнного стану" [1] воєнний стан - це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній